

In Memoriam Wim Beeftink (1926-2014)

Eerder dit jaar, op 16 maart, overleed Wim Beeftink, een van de vooraanstaande plantensociologen van de voorbije eeuw. Aan hem heeft het vegetatieonderzoek veel te danken en als uitwerking en toepassing daarvan ook het natuurbeheer en de natuurbescherming. Ik zal daar verderop iets meer over zeggen, maar eerst enkele woorden over de persoon Wim Beeftink, zoals ik hem in herinnering heb en zal houden.

Een vriendelijke en bescheiden man, een godsvruchtig man, en een Zeeuw onder de Zeeuwen. Als de dag van gisteren herinner ik mij het vraaggesprek dat ik met hem in 1999 mocht hebben, samen met Marcel Horsthuis, in zijn sfeervolle pand 'Keereweer' in het centrum van Middelburg. Keereweer: alle goede voornemens ten spijt, is het daar niet van gekomen. De neerslag van het interview is te vinden in het boek '100 jaar op de knieën', dat de geschiedenis van de plantensociologie tot onderwerp heeft. Ik citeer uit de laatste alinea van het verhaal: "... Het aantal aantekeningen wordt allengs minder, we vergeten eenvoudigweg te schrijven. Wat zijn de achtergronden van onze tijd, wat zijn de diepere levensvragen, waar sta ik? We luisteren naar zijn beschouwingen over de invloed van de Bijbel op de houding van de mens tegenover de natuur, over rentmeesterschap, over het Bijbelboek *Leviticus* en over de tien plagen van Egypte, over Joods-christelijke en Grieks-christelijke tradities. En Wim vraagt naar onze gedachten...". De rouwbrief die ik twee maanden geleden kreeg toegestuurd, droeg als motto '*A mon Dieu je me confie, Sa clémence est infinie*'.

Een Zeeuw onder de Zeeuwen, dat was Wim Beeftink zonder meer. Zeeuwer dan de Zeeuwen misschien wel moet ik schrijven, want Wim Beeftink werd geboren in Nieuwer-Amstel, het huidige Amstelveen. Alleen als het echt moest, verliet Wim zijn geliefde provincie. Tekenend in dit verband is een verspreidingskaart van de door hem gemaakte vegetatieopnamen. Met duizenden stippen in Zeeland en slechts een enkele stip daarbuiten, drie stippen in Flevoland een eentje op Terschelling om precies te zijn. Waarschijnlijk om die reden ook ging hij niet in op het aanbod van een hoogleraarschap: dan zou hij moeten verhuizen.

De betekenis van Wim Beeftink voor het vegetatieonderzoek valt moeilijk te overschatten. Drie zaken wil ik hier naar voren brengen. Allereerst zijn proefschrift dat in 1965 verscheen, getiteld 'De zoutvegetatie van Z.W. Nederland beschouwd in Europees verband', een in vele opzichten baanbrekend werk. Hierin bundelde hij veel van zijn kennis over de plantengroei van de schorren en slikken in het zuidwesten van ons land. Wat Victor Westhoff heeft betekend voor

de Waddeneilanden, dat heeft Wim Beeftink betekend voor het Deltagebied, kunnen we zonder meer concluderen. Of beter geformuleerd voor het Estuariumgebied, want strikt genomen is in Zuidwest-Nederland geen sprake van een delta. Daartoe zou het land moeten aangroeien, terwijl in Zeeland juist sprake is van afname. De zee neemt hier meer dan dat ze geeft. En dan komen we al gauw bij een tweede punt, ingeluid door de Watersnoodramp van 1953. Wim was toen 26 jaar oud, het jaar ook waarin hij trouwde. De verwoestende ramp die een diepe wond zou slaan in de harten en zielen van de bewoners in dit lage, kwetsbare deel van Nederland. De ramp die voor een blijvend litteken heeft gezorgd (ja, nog steeds, nu meer dan zestig jaar later) en zou leiden tot de uitvoering van de Deltawerken. In 1957 resulteerde het een en ander in de oprichting van Afdeling Delta-onderzoek van het Hydrobiologisch Instituut in Yerseke, het latere Delta-Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek. Dertig jaar lang heeft Wim Beeftink leiding gegeven aan het vegetatiekundig onderzoek op dit mooie instituut, resulterend in talloze projecten en een veelvoud aan publicaties in nota's, rapporten, artikelen en proefschriften. Over de meest uiteenlopende onderwerpen, maar altijd gericht op een beter begrip van de ecologische processen in dit (voormalige) kustlandschap en de neerslag daarvan in de vegetatie. In dit kader wil ik een derde onderwerp aansnijden, het onderzoek aan zogeheten permanente kwadraten. Om de effecten van het afsluiten van de diverse zeearmen nauwgezet te kunnen volgen werd besloten een omvangrijk stelsel van permanente kwadraten (PQ-s) uit te zetten en de vegetatieontwikkeling van deze proefvlakken jaar in, jaar uit te volgen. Dit heeft zijn beslag gekregen in een van de belangrijkste gegevensbestanden waarover we thans in Nederland beschikken en het betekende een kroon op het werk van Beeftink: het succes van successie-onderzoek.

Met het overlijden Wim Beeftink verliezen we een van de grootheden uit ons vakgebied, ik heb het hiervoor al aangestipt. Wat dat betreft wordt een het beetje stil om ons heen. Niet dat Wim Beeftink zijn stem vaak verhief, hij sprak bij voorkeur via zijn werk. Maar nám hij het woord, geconcentreerd en met rustige stem, dan was het zaak om goed te luisteren. Naar zijn beschouwingen over het vakgebied en de vele wijsheden waarin hij deze verpakte, over werken en leven. Wim noemde zijn verblijf op aarde een zwerftocht, getuige het persoonlijke traktaat waarmee hij de aanwezigen tijdens zijn afscheid van het Delta-Instituut in 1987 verraste. In het voorwoord van deze bundel citeert hij uit Davita's Harp van de Joodse schrijver Chaim Potok: "Everything has a name, Llana. Can you think of something that doesn't have a name? And, darling, everything has a past. Everything – a person, an object, a word, everything. If you don't know the past, you can't understand the present and plan properly for the future. We are going to build a new world, Llana. How can we ignore the past?" Met zijn wezen en werken heeft Wim Beeftink een enorme bijdrage geleverd aan het verleden als fundament voor de toekomst, en ik wil hem daar persoonlijk via dit bericht graag voor bedanken.

Joop Schaminée